

NEMZETKÖZI JOGI DOKUMENTUMOK AZ ALTERNATÍV SZOLGÁLATTAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

1/ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (1948. december 10.).

18. cikk: Minden embernek joga van a gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadsághoz. Ez még nem mondja ki explicit a katonai szolgálat megtagadásának jogát, de ez a későbbiekben alapját képezi annak.

2/ Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (elfogadás: 1966. december 16., hatálybalépés: 1976. március 23.).

18. cikk: A lelkiismereti szabadság nem korlátozható. Ebből került levezetésre a lelkiismereti okból történő katonai szolgálat megtagadás joga.

3/ Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) (aláírása: 1950. november 4., hatálybalépés: 1953. szeptember 3.).

9. cikk: A gondolat-, a lelkiismereti és vallásszabadság, ami nem tartalmazta a katonai szolgálat megtagadását, de később hivatkozási alapját adja.

4/ Az ENSZ Emberi Jogi Bizottság (Human Rights Committee) a lelkiismereti okból történő katonai szolgálat megtagadás jogát nem egyetlen határozatban, hanem több értelmező döntésben és állásfoglalásban erősítette meg.

A legfontosabb lépések:

1993 – 1994: az általános jogértelmezési gyakorlat megerősödése, különösen az 1993-as és 1994-es egyedi ügyek után állandó gyakorlattá vált. A Bizottság következetesen kimondta, hogy a lelkiismereti okból történő katonai szolgálatmegtagadás az Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 18. cikkéből (gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság) levezethető alapjog és lelkiismereti meggyőződésen alapul, valamint, hogy ez magába foglalja nem csak a vallási, de az erkölcsi vagy filozófiai meggyőződést is.

5/ Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB)¹

Bayatyan kontra Örményország ügy

Fordulópont, mert először mondta ki egyértelműen az EJEB, hogy a katonai szolgálatmegtagadás **a vallásszabadság része**.

¹ Az EJEB döntéseit részletesen külön mellékletben közöljük.

- **Dátum:** 2011. július 7.
- **Ország:** Örményország
- **Alapjog:** Emberi Jogok Európai Egyezménye 9. cikk – lelkiismereti és vallásszabadság
- **Tényállás:** a kérelmező **lelkiismereti okból megtagadta a katonai szolgálatot**
- **Ügyszám:** 23459/03
- **Döntés:** az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy jogsértés történt, és a kérelmezőnek adott igazat: a lelkiismereti okból történő katonai szolgálatmegtagadás az EJEE 9. cikke által védett jog.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy:

Az államok számára kötelezettség, hogy el kell ismerni a lelkiismereti okból történő katonai szolgálatmegtagadást és biztosítani kell alternatív (polgári) szolgálat lehetőségét. Az alternatív (polgári) szolgálatnak civil jellegűnek és arányos időtartamúnak kell lennie és nem jelenthet büntetést. Az állam tehát fenntarthat sorkatonaságot, de nem kényszeríthet senkit fegyveres szolgálatra, ha az sérti a lelkiismerethez fűződő jogot.